

Nr 405.

Av herrar **Hage** och **Alvin**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 191, med förslag till kommunalskattelag.*

Från vänstersocialdemokratiskt håll har vid ett föregående tillfälle genom herr Lindhagen i motion framförts krav på att små egnahemsbyggare skola i beskattningshänseende bättre tillgodoses än vad som med nu gällande lagstiftning är fallet. Denna fråga har nu blivit aktuell därigenom att regeringen i proposition nr 191 till riksdagens prövning framlagt ett förslag till ny kommunalskattelag. I detta förslag föreslås, att fastighetsskatt skall påläggas även de allra minsta fastigheter. Endast ägare eller innehavare av sådan fast egendom, vars enda eller huvudsakliga värde utgöres av för hans personliga behov använd åbyggnad och vilkens taxeringsvärde understiger 1,000 kronor, är enligt § 13 i förslaget befriad från fastighetsskatt och samma blir förhållandet med avseende på ägare av byggnad eller med varandra sammanhörande byggnader, som äro uppförda å mark, för vilken byggnadsägaren ej är skattskyldig, och som i värde understiger 500 kronor.

Även den, som i huvudsak ansluter sig till regeringens skatteförslag, kan dock hesitera inför en anordning, som pålägger även den minste egnahemsägare en sådan beskattning, att det kommer att utgå både kommunal fastighetsskatt för den lilla egnahemsfastigheten och kommunal inkomstskatt för det uppskattade värdet av bostadsförmånen i det egna hemmet — vi förbise härvidlag ej den anmärkning, som kan göras, att egnahemsägaren erhåller vissa avdrag med avseende på den kommunala inkomstskatten, för vilka avdrag dock gälla samma grunder, vare sig en skattskyldig äger beskattningsbar fastighet eller ej.

Det är visserligen sant, att även en sådan liten egnahemsägare, varom det här är fråga, om han har en ej allt för stor inkomst, skulle enligt de exempel, som belysa skatteförslagets innebörd och verkningar

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 4 saml. 131 häft. (Nr 405—406.) 1

— vilka exempel väl få anses tillförlitliga — erhålla en mindre skattebörda än vad som med nu gällande bestämmelser blir fallet. Men samtidigt kan påpekas det ganska betänkliga förhållandet, att en sådan skattelagstiftning, som den föreslagna fastighetsskatten, då den utgår även å små fastigheter, trots detta knappast stimulerar en arbetare eller tjänsteman till att skaffa sig ett eget hem, då en dylik person kan konstatera, att sparsamhet och försakelser, som resultera i anskaffandet och behållandet av ett litet eget hem, knappast uppmuntras utan tvärtom belägges med skatt. Så sker nämligen därigenom att fastighetsskatt uttaxeras å värdet av det egna hemmet, d. v. s. *såväl* å det i värdesumman ingående beloppet, som verkligen betalats av ägaren, och som utgör kanske under många och stora försakelser gjorda besparingar, *som även* å den del av taxeringssumman, som utgör skuld å fastigheten. Samtidigt kan en sådan liten fastighetsägare konstatera, att en annan person med samma inkomster, som däremot lever upp sin inkomst, icke beskattas kommunalt på annat sätt än genom inkomstskatten. Ja, han kan t. o. m. konstatera, hurusom en inkomsttagare med större inkomster än han själv måste uppnå en beskattningsbar inkomst, — sedan en del avdrag gjorts — av 3,000 kronor per år (vilket i vissa fall är en verklig inkomst av mellan 6,000 och 7,000 kronor), innan han utom inkomstskatten träffas av ytterligare en skatt (progressivskatten). Slutligen kan han jämföra sin egen beskattning med beskattningen av en stor inkomsttagare, som avsätter en del av sin inkomst till inköp av ett dyrbart möblemang. Det finnes, enligt vårt förmenande, lika mycket fog för att belägga ett dylikt skatteobjekt — ett möblemang, som överstiger ett visst normalbelopp — med en skatt, motsvarande fastighetsskatten, som det finnes anledning att lägga fastighetsskatt på en fastighet. Men så sker ej enligt regeringens förslag, och detta måste framstå, särskilt för en mindre egnahemsägare, som en orättvisa i regeringsförslaget.

Det synes oss därför, som om man kunde ha anledning — även om man *i huvudsak* gillar regeringsförslagets principer med avseende på fastighetsbeskattningen — att påyrka någon ändring i förslaget i sådan riktning, att ett innehav av en mindre fastighet, ett eget hem, undantages från fastighetsbeskattningen. (Det kunde i det sammanhanget framhållas, hurusom icke ens innehavet av s. k. koloniträdgårdar med tillhörande sommarstugor torde komma att undantagas från fastighetsbeskattning).

Frågan är då, på vilken punkt av lagen ändringen skall ske. Det torde möjligen kunna ifrågasättas, om ändringen kan ske i § 13 på det

sättet, att gränsen för det fastighetsskattefria beloppet höjes samt vissa andra ändringar vidtagas i paragrafens formulering. Emellertid kan man ha anledning antaga, att en ändring i denna paragraf knappast är lämplig. Lämpligare torde då vara att i § 4 bland objekt, för vilka fastighetsskatt ej skall utgöras, insätta en bestämmelse för att nå målet. Härvidlag torde det vara möjligt att ordna saken på det sättet, att en bestämmelse infördes, som stadgade, att värdet av t. ex. *två*, eventuellt ett rum och kök må kunna undantagas från fastighetsbeskattning med avseende på fastigheter, som ej äro allt för stora. (Att utsträcka gränsen till 2 rum och kök såsom varande den lägsta gräns, som bör tänkas för ett bostadsinnehav, är ur många utgångspunkter synnerligen önskvärt, även om det skulle kunna komma att tämligen radikalt omkasta fördelningen av beskattningsbelastningen på olika slag av skatteobjekt i en kommun). Vi ha alltså tänkt oss en sådan formulering av dessa bestämmelser, att man insätter i § 4 en bestämmelse, varigenom stadgas, att det *må kunna* avdragas den del av taxeringsvärdet, som anses motsvara högst 2 rum och kök, vid taxering av fastighet i sådana fall, då fastighetens hela taxeringsvärde ej uppgår till 6 gånger det beräknade taxeringsvärdet av det rums antal, som avdrages. (Om utskottet ungefärligen gillar tankegången i detta yrkande, kan utskottet givetvis göra de modifikationer och omformuleringar av förslaget, som utskottet finner lämpliga).

Om en anordning sådan som den ovan skisserade kan godtagas, uppstår frågan om, på vilka skatteobjekt man skall lägga den skatt, som avlyftes från smärre fastighetsägare. Det naturligaste torde då vara, att så långt det är möjligt, d. v. s. i de kommuner, där det är tekniskt genomförbart, lägga denna på den kommunala progressivskatten, d. v. s. på den högre inkomsten, isynnerhet som progressionen i denna skatt knappast kan anses vara fullt tillräcklig — vi förbise härvidlag ej det förhållandet, att endast en del av den skatteinkomst, som uppkommer genom en ökad progressiv beskattning, tillföres den kommun, där beskattningen sker. Vi komma alltså här nedan att föreslå vissa ändringar även med avseende på progressivbeskattningen, varvid dock beklagligtvis måste konstateras det förhållandet, att det torde vara mycket svårt att beräkna den ökning av den progressiva beskattningen, som kan anses ungefärligen uppväga den minskning av skatteinkomsten, som inträffar vid en sådan modifikation av bestämmelserna av fastighetsskatten, som här ovan föreslagits.

Men även i en del andra punkter anse vi, att regeringens förslag

ej är fullt tillfredsställande. Vi vilja härvidlag först peka på vad vi förut berört, nämligen att det kunde finnas lika stor anledning att lägga en skatt, motsvarande fastighetsskatten, på innehavet av möbler utöver ett visst värde, som det finnes anledning att lägga fastighetsskatt på fastigheter. En sådan objektsskatt borde naturligtvis åstadkommas även med avseende på *statsbeskattningen*, så att möbler utöver ett visst värde infördes bland den förmögenhet, som tillägges inkomsten vid inkomst- och förmögenhetsbeskattningen. Det kan under sådana förhållanden med hänsyn till frågans outredda läge ifrågasättas, huruvida riksdagen nu bör i regeringens skattelagförslag införa en bestämmelse om objektsskatt å möbler utöver visst värde per ägare eller om riksdagen skall nöja sig med att för denna gång avlåta en skrivelse i frågan. I detta sammanhang kan samtidigt anmärkas, att det uppgivits, att i någon utländsk skattelagstiftning finnas bestämmelser om skatt å taxeringsvärdet å motsvarande skatteobjekt utöver ett visst värde. Detta har dock ej kunnat kontrolleras. Under alla förhållanden måste det dock kunna påstås, att innehavet av t. e. ett lyxmöblemang eller ett möblemang med högre värde än vad som motsvarar värdet på ett möblemang till t. ex. 3 å 4 rum och kök måste kunna anses vara bevis för särskild förmåga att bära skatt — åtminstone innebär innehavet av ett sådant möblemang (vari en ej obetydlig del penningar placeras, vilka, om de kvarstode som kapital eller insattes i rörelse eller på annat sätt placerades, bleve på annat sätt objektbeskattade, på samma gång som de i de flesta fall antagligen tillfördes en nyttig produktionsverksamhet) ett bevis för en större skattebärighet än innehavet av en mindre egnahemsfastighet, som innehavaren många gånger tvingas uppbygga, om han skall kunna skaffa sig någon bostad.

Ett flertal anmärkningar i en hel del avseenden kunna säkerligen utöver dessa göras mot det föreliggande förslaget. Statens skyldighet att skatta kommunalt — en fråga av mycket stor betydelse för vissa kommuner — har enligt vår mening ej i tillfredsställande grad utsträckt. (I denna fråga anse vi oss dock nu ej kunna framlägga något förslag, men frågan bör, enligt vårt förmenande, fortast åter upptagas till prövning, vadan vi härnedan påyrka en skrivelse i denna fråga). Vidare har bemärkts, att enskilda järnvägar och kommunikationer undantagas från fastighetsskatt och s. k. näringskatt, även om de gå med mycket stor vinst och giva sina aktieägare stor utdelning. (Även denna fråga bör enligt vår uppfattning ytterligare utredas). Slutligen undantagas allmänna flottleder från fastighetsskatt, trots att en dylik skatt, lagd på dessa företag, antagligen skulle i största utsträckning falla på en exportindustri och betalas av utlandet.

Ävenså finna vi det oriktigt, att medlem av kungahuset fortfarande är undantagen från kommunal inkomstskatt för apanage och inkomst av kapital.

Med hänvisning till ovanstående motivering vilja vi här nedan framföra yrkanden om ändring av regeringens förslag i nedanstående punkter. Dessa ändringar kunna lätt ske och kunna ju mest anses som *detalj*-ändringar, vadan påpekandet från vår sida, att förslaget i dessa avseenden ej är tillfredsställande, icke får av de ovilliga elementen i riksdagen tagas till intäkt för ett avvisande av hela frågan vid denna riksdag. Ty om *den* saken måste man bland arbetare- och småfolksrepresentanter vara ense, att de nuvarande kommunalskattebestämmelserna äro sådana, att de ej få existera en enda dag längre än vad som är ovillkorligen nödvändigt. Från denna utgångspunkt måste man kunna även från vår sida ha anledning påyrka, att regeringsförslaget med vissa ändringar godtages av årets riksdag, och detta även om man ej kan vara blind för det faktum, att även detta förslag farit ganska varsamt fram mot de större inkomsterna och kapitalen. Då vi emellertid sakna möjligheter att nu tekniskt utarbета ett förslag till ändring av skatteskalor m. m., måste vi i detta avseende för närvarande nöja oss med det förslag, som föreligger.

Med hänvisning till ovanstående och under framställande av den anhållan till utskottet, att detsamma måtte för riksdagen föreslå de ändringar i bestämmelser om taxering m. m., som eventuellt kunna bli en följd av ett bifall till nedanstående yrkande, hemställes alltså,

A) att riksdagen måtte antaga Kungl. Maj:ts proposition nr 191, dock med följande ändringar:

§ 4.

dels att i denna paragraf införes en bestämmelse, att vid taxering av fastighet, å vilken finnes uppförd bostadsbyggnad, den del av taxeringsvärdet, som anses motsvara värdet av högst 2 rum och kök, må undantagas från fastighetsskatt i sådana fall, då fastighetens hela taxeringsvärde ej uppgår till 6 gånger det beräknade taxeringsvärdet av ett rum och kök, samt att denna bestämmelse även skall omfatta fastighet, å vilken huvudsakligen finnes bostadsbyggnad bestående av endast ett rum eller ett kök, i vilket fall bostads-

fastigheten *må* under ovannämnda förutsättningar undantagas från fastighetsskatt,
dels att ur lagtexten borttages under j) upptagen *allmän flottled*,

§ 33.

att ur denna paragraf borttages orden: »a) medlem av kungahuset för av staten anvisat anslag samt för inkomst av kapital»,

§ 46.

att skatteskalan för den progressiva beskattningen såväl med avseende på mom. 1 (enskilda personer) som mom. 2 (bolag) höjes på sådant sätt, att höjningen kan, *så långt det är möjligt*, för kommunerna medföra en ersättning ungefärligen eller i någon mån motsvarande den förlust av skatteobjekt, som uppstår vid ett bifall till det första yrkandet under § 4 här ovan,

B) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida, på vilket sätt och efter vilka grunder en kommunalskatt, ungefärligen motsvarande fastighetsskatten, må kunna läggas på innehavet av möblemang utöver ett visst värde, samt

C) att riksdagen ävenså måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte ytterligare utreda,

dels huruvida ej kommunens rätt att uttaga skatt av staten, landsting eller av annan kommun anses böra ytterligare utsträckas,

samt dels huruvida ej kommunal fastighetsskatt bör läggas på för allmän trafik upplåttna, staten icke tillhöriga kommunikationsföretag i de fall, då dessa lämna en god avkastning.

Stockholm den 8 april 1920.

Ernst Hage.

L. Alvin.